

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
A szerkesztőség kéziratok viz- Előfizetések és hirdetések a
szabadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Az igazság győzelme a választójogban.

— Politikai munkatársunktól. —

A magyar politika kaoszában az igazság végre diadalra jut. Kilenc hónap lázas küzdelme után kiforrott a nemzet meggyőződése, hogy a Vázsonyi-javaslat nem kell senkinek. Nem kell Apponyiéknak, sem Andrássyék-nak s most Apponyi is, Andrássy is azért ragaszkodnak hozzá, mert lekötötték magukat a „népnek”. Igy mondják ők maguk. Nem kell a szociálistáknak. — És nem kell a magyar népnek.

A kormány pártja egy ideig azt hirdette, hogy a király ragaszkodik ehhez a választójoghoz s ha nem lesz belőle törvény, feloszlatja képviselőházat. Ez is mesének bizonyult. A király akarja a választójog kiterjesztését, de a nemzeti érdekek sérelme nélkül, a király tehát nem azonosítja magát Vázsonyi választójogával. Ezt maga Wekerle jelentette ki. És úgy éreztük, a Wekerle bejelentésén, mint ha ő is örülne annak, hogy végre szabadon beszélhet most, hogy megszabadult a paktumtól, mely ehhez a választójoghoz kötötte.

Féligazság volt a Szerényi vállalkozása is. Ő a megegyezés ellenségének mondotta magát, de a döntést őszre akarja halasztani. Ez az álláspont tarthatatlan, azért missziója meghiusult pár napi vajadás után.

A megegyezésnek kell jönnie s erre leginkább Wekerle hivatott, aki ki fogja egyenliteni a választójogi elmentéket s koncentrációs kabinetet megalkotni képes. Azonban közönbös a személyi kérdés, a megnyugtató az, hogy a magyar választójog sorsa biztosítva van.

A magyar választójog, mely első sorban a nemzeti érdekekre lesz tekintettel, de nem fogja sérteni a magyar munkások választójogi érdekeit sem. Mert magyar nemzeti érdek is az, hogy a magyar munkások megfelelően legyenek képviselve a parlamentben. — Magyar munkások alatt azonban nem csak az ipari munkásokat értjük, hanem a föld népét is, ezt a magyar nemzeti szempontból megbecsülhetetlen értékű elemet.

Az igazi demokrácia abban áll, hogy minden társadalmi réteg érvé-

nyesülhessen politikai fontossága és fajsulya szerint. Ezt fogja megvalósítani a magyar választójog. Ezt nem lehet egyoldalulag megcsinálni s azért a megegyezésnek kell jönnie koncentrációs kabinettel.

Szent László király ünnepe.

Ragyogó fényvel, a szent király emlékéhez méltó hódolattal ülte meg Nagyvárad városa vasárnap Szent László király ünnepét.

A székesegyházban.

A székesegyházban reggel 9 órakor ünnepi mise volt, melyet gróf Széchényi Miklós megyéspüspök mondott nagy segédlettel. A templomot nagy közönség töltötte meg. Az ősi Szent László napi ünnepek fényét láttuk visszstérni e napon, amiből örvendetesen lehet megállapítani, hogy Nagyvárad egész társadalmá megértette e nap nagy jelentőségét, alapító szent királyának ünnepét. Az istentiszteleten megjelentek Nagyvárad előkelőségei, a hatóságok fejei is. A templom előtti nagy teret az iskolák növendékei zárták körül.

A 4 ik honvédegyalóezred egy diszszázada vonult ki az ünnepélyre a honvédezenekarral. A mise alatt dr Karácsonyi János c. püspök tartott magas szárnyalású beszédet, melyben a szent király életéből egy jelenetet használt fel kiindulásul. A mise alatt sokan vették magukhoz az Oltáriszentséget.

A mise végén a főpásztor pápai áldást osztott ki s ezzel teljes bucsuban részesítette azokat, akik meggyóntak s megáldoztak. Mise után körmenet volt, melyen ünnepi menetben vitték körül Szent László tömör művi ezüst hermáját, melyben a szent relikviái vannak elhelyezve. A körmenetben résztvettek a papság, a polgári és katonai hatóságok képviselői, a Kath. Kör és a Kongregációk tagjai. Körmenet után a megyéspüspök csókra nyújtotta a szent ereklyét.

Ünnepély a Kath. Körben.

Délután fél 6-kor a Kath. Kör Szent László termében rendkívül magas nívón álló hangverseny volt, melyen megjelent gróf Széchényi Miklós megyéspüspök is. A gyönyörű nagyterem kicsinynek bizonyult az óriási közönség befogadására, úgy, hogy sokan már nem kaptak helyet. A hangverseny úgy erkölcsileg, mint anyagilag igazán fényesen sikerült, úgy, hogy szép összeg jutott az Oroszországból hazatérő magyar katonák javára.

A hangversenyen jelen volt keresztény társadalmunk színe-java és nagyszámu, előkelő hölgyközönség.

A jelenvoltak közül a következőket sikerült feljegyezni:

Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyés püspök, dr Karácsonyi János c. püspök, Malatinszky Lajos főispán, dr Vuicsics Gyula, Szirmai L. Árpád, Brém Lőrinc kanonokok, Imrik S. Zoltán, Mayer Antal, dr Némethy Gyula tb. kanonokok, Németh István kir. tan. pénzügyigazgató, dr Mazurek Gyula pápai tb. káplán, püspöki titkár, Ador Ágost ezredes, Seregély alezredes, dr Bozóky Kálmán, Bozóky Gyula alezredes, dr Kovács Lajos főgimn. igazgató, dr Molnár Imre ny. jogtanár, Geleta Géza, Tóth Imre táblabírák, dr Lestyán Endre, Norma Izidor, dr Krüger Aladár, Keszte István, dr Hoványi Gyula Bősörményi Géza, dr Imrik Gusztáv, Imrik László, Bencsik Sándor, Székely Sándor, Szilágyi Dózsa, Bertram Brunó, Gaszner Károly, Kovács Kandid, Sürger Bertalan, Antoni Károly máv. főellenőr, Stark Gyula, Oláry Gyula, Mel-lau István, Heillinger József, Zöldi Bertalan és még számosan, különösen nagyszámu és előkelő hölgyközönség.

A gyönyörű műsort a honvédezenekar játéka nyitotta meg Scharf Károly karnagy vezetése alatt és Doppler, a hatvanas évek népszerű operaszerzőjének magyar nyitányát játszották rendkívül szép színezéssel és fegyelmezett összejátékban. Scharf karnagyot, a ki fiatalos hévvel és pompás áttekintéssel dirigált, zajosan tapsolták.

Utána városunk egyik legkiválóbb zongora tanárnője, Barabás Erzsike urleány két Chopin preludiót és a Liszt-Paganini hires é dur koncertetudét adta elő zongorán. Technikai készütsége elsőrangú, billentése határozott és acélos, színezése kifogástalan. Mindkét számát rendkívül gondosan és művészi módon interpretálta, úgy nagy sikere volt. Különösen tetszett a Koncertetud, melynek kürtszerű részletei gyönyörűen hatottak.

Az ünnepi beszédet dr Buday Gyula kir. kath. jogakadémiai dékán mondotta a „Szent László törvényhozása” címmel. A szónok kiváló érzékkel mutatott rá Szent László törvényeinek vallási és nemzeti nagy jelentőségére; mindvégig lekötötte a közönség figyelmét úgy alapos készütséggel, mint hatásos szónoki előadásával. A nagy-sikerű beszédből, melyet a közönség zajos tapsokkal jutalmazott, a következőkben közöljük:

Jogosan kezdetném beszédemet ezekkel a szavakkal: Non novum, sed nove. Szent Lászlóról, az izig-vérig magyar királyról kell szólnom, akinek feje körül a néplélek a legendák glóriáját fonja. Nem mondhatok róla

ujat, legfeljebb mondanivalóimst az ujszerűség köntösébe öltöztethetem. Hiszen lehet-e ujat mondani ő róla, akit az egész magyar népnek osztatlan ragaszkodása és elismerése koronázott meg olyan koronával, amelynek ragyogásánál, ékköveinél szebbet, dicsőségessebbet emberi kéz nem alkothat, emberi elme ki nem gondolhat, emberi nagylelkűség nem osztogathat, a szívek szeretetének színarany koronájával. Lehet-e ő róla ujat mondani, akinek tetteit régen értékelte a történelem, akinek nagysága századok viharainak fénytörő prizmáján keresztül csillog felénk, akinek rég multba tűnt alakja a jelennek üdeségével él rajongó magyar népének emlékezetében.

Mert t. ünneplő közönség, Szent László hatalmas egyénisége nem szűnő fényvel áll nyolc évszázad távolán, Szent László szekere csillagküllőivel nyolc évszázad óta tekint le ránk a mennyből magasából, Szent László gyógyító fűvét nyolc évszázad tavasza hajtja, nyolc évszázad nyara növeszti, nyolc évszázad mutogatja a széthasadt sziklabércen patkójának nyomát üldözőitől való csodás megmenekülése emlékeként, nyolc évszázad óta változtatja át a népképzelet még ma is folytonosan az aranyat és ezüstöt értéktelen kavicsá, hogy Szent László kicsikarhassa a teljes diadalt a ravasz kunokon, nyolc évszázad egymástváltogató, ivadékaiban megújuló magyar nemzedéke gondolja, adja szájáról szájra azt a sok lelket vidámitó, szívet örömmel érzetével megrikató szépséget, jó-ságot, emelkedettséget, amivel ez a valóban királyi jelenség ékes vala.

Költők lantja zengi dicsőségét, szobrászok vésoje, festő ecsetje örökíti meg alakját s még a történetíró rideg tolla is mintha színműbe merülne, ha ő róla emlékezik, mintha minden írás csupa mese, csupa daltam volna.

Kellenek-e ide szebb szavak, mintha megszólaltatjuk az Érdy kódex íróját, aki krónikájának gyöngysorába foglalja Szt. László királlyá választásának történetét s már egy későbbi kornak tisztult elragadtatásával a következőképen szól:

„... minden egész országbeli szegény, bódog, nemes és nemtelen kelének fel egyetembe és menének Szt. Lászlónak eleiben. És mind kegyes kéréssel, mind szükséges készerjéssel választák előttökjává és királlyá, mert látják vala, hogy mint az nemes paraditsombeli gyümölcstörte tellyes volna minden lelki, testi jóillatu jószágoknak virágával.

És fénlük vala minden mennyei szeretettel, böltsésséggel, kegyességgel és Szentléleknek malasztjával, mint az égön való fénes hajnalsillag.

Igazságnak keresője: ártatlanok oltalma, szomorúak vigasztalója, elnyomottak segedelme, özvegyek és árvák atyja, szegények kintsösládája.

Artzul teljes, szép, piros, tekintetében kedves, beszédében ékes, karjában erős, természetében diszes, vállától fogva mindenkinél magasb. Csak szépsége is királyságra méltó, nem elégszik senki reá nézni.

Testében tiszta, lelkében szüzi, szívében bátor, miként vad oroszlán.

Magyarországnak édes oltalma, az új kereszténységnek áldott erőssége.

A nagy embereket kortársaik vagy csodálják, vagy gyűlölik, de ritkán szeretik. Ennek oka, hogy a nagy emberek a nagy tömegtől távol állanak, megdöbbentő magaslaton, hová csak a csodálat, vagy az irigység pillantása ér fel. Azért az a nagyság az

igazi, az a nagyság gyakorolhat kortársaira maradandó hatást, amelyik szeretetet is tud maga iránt ébreszteni. A Harz hegységben a Brocken csucs előtt a turisták gyakran látják azt az érdekes légköri fénytüneményt, hogy előttük óriás alakok jelennek meg a vastag ködfátyolon.

A turisták megbámulják ezeket az óriásokat, de nem félnék tőlük, mert tudják, hogy azok saját alakjaiknak tüneményeszerű, kolosszális méreteiben való megjelenései. Szabadjon nekem ezt a hasonlatot a dicső király alakjára alkalmaznom. A magyar nemzet Szent Lászlóban azokat a jótulajdonságokat látta emberfölötti méreteiben megnyilvánulni, amelyek minden embernek ideáljai s mindenki számára elérhetőek. Érezte, hogy ő maga él egy felsőbb, hatalmasabb, tisztább életet királyának tökéletes személyében. Joggal írhatja róla Bunyitay: „Ami jót és nemeset a nemzet önmagában sejt és érez, amire keresztény lelkülete vágyik, a miről nemzeti büszkesége álmodik, azt mind feltalálja, megdicsőítve találja fel királyában. Példaképen lón a szegénynek az alázatoságban, a gazdagnak a nagylelkűségben, a vitézeknek az önfeláldozásban, a királyoknak az uralkodásban és mindenkinek a hazaszeretében.“ Ime hatásának titka. Vér a vérünkéből, csont a csontunkból. Csodáljuk, de szeretjük is!

A vallásos és nemzeti erényeknek egymást emelő és mindjobban kidomborodó egysége és harmoniája, a magyar nemzet testi és lelki üdvéért való atyai aggodása vezető kezét, amidőn törvényt, még pedig szigorú törvényt ad nemzetének.

Ez a törvényhozási munka a magyar állam alatta keresztülvitt konszolidálásnak utolsó felvonása. Szent László, aki mint jeles diplomata a VII. Gergely pápával kötött szövetség által és mint kiváló hadvezér győzedelmes háborúi által, az ország határait a „békét és a bátorságot biztosítja, a belső konszolidációt is gondoskodása tárgyává teszi, dekrétumai által törvényes rendet teremti.

„Evégből a magyar urakkal meg a jámbor püspökökkel az ország békéltetéséhez kezd: különbömbféle törvényeket szerze a gyujtogatók, gyilkosok és a többi lator emberek ellen. De meg azoknak ellene is, akik berkekben, patakoknál vagy kuforrások mellett régi pogány módra áldoznak.“

Törvényhozásának két főiránya tehát a keresztény vallás ügyeinek rendezése, a keresztény vallásnak végleges megszilárdítása a pogányság kiirtása által és az élet, továbbá a magánvagyon biztosítása az ellen irányuló támadások megtorlása által.

A szónok részletesen és éles elmélettel fejtegette Szent László büntetőjogi törvényeinek alapelveit, beállítva azokat az akkori kor felfogásának megvilágításába. Majd így fejezte be minden tekintetben érdekes beszédét:

Ugy kezdtem: „Non novum, sed nove.“ A századok által leszűrt és nekünk késői utódoknak juttatott hagyomány mindig a régi marad, Szt. László ugyanaz, aki volt, egyénisége nem változik csak az idők váltóznak és mi változunk bennök. Ami lelkünk, ami felfogásunk, a mi értékelésünk változik. A váradi sirnak nyolcszázszentéves halottja fölött ma egy új — valljuk meg sokban őseihez, még többen nagy királyához méltatlan — nemzedék ünnepl.

Méltatlan, mert értékelése hovatovább nem az ideális magaslatok tiszta légkörét

keresi, nem a pénzértékben ki nem fejezhető nagyságokért, szépségekért lelkesedik, hanem élve a mindennapi élet anyagiságának süppedékein, szárnyaszegett, csüggedt lélekkel, ideáljairól lemondva, magyar természetét megtagadva, pogány bálványoknak gyujtja az áldozat tüzeit. Egy olyan nemzedék, amely saját keserű szájaizéhez képest már-már a történelem lapjait is kész meghamisítani, amely hinni nem tud, remélni nem tud, emelkedni nem tud, amelynek szeme előtt összezavar emészti, amely előtt erényre lesz a bűn és bünné az erény, amely erős magyar akarat helyett felül a hazug romantika mond-vaccinált ideáljainak, kész prédája lesz a kártékony álhumanizmusnak.

Non novum, non nove! Én nem akarom ennek a mai közszellemnek romlott, beteg értékelését alkalmazni, amikor Rólad beszélek, nagy király! Nem mondtam ujat, nem akarok ujszerű sem lenni. Hanem Önökhöz fordulok, mélyen tisztelt ünneplő közönség, és kérem, nézzenek körül. Egy újabb csoda gyűl a régi példázatok mellé. En úgy érzem, hogy a szent király újra itt él közöttünk. Meghallotta a földnek dübörgését s a vérzivatar forgószelének jajongó hangjai eljutottak hozzá a sir éjjelebe. „Hallja László a templomban, Körösviznek partja mellett, visszatér szemébe a fény, kebelébe a lehellet.“ (Arany.)

Hallja, hallotta és megértette, hogy szívéhez nőtt nemzete a végveszedelemnek kínos óráit éli, hogy az ellenségek tengerárjával kell megküzdnie. S ő ott volt a Kárpátok bércein, ott volt az erdélyi havasokon, ott a Száva partján, ott a Doberdón, ott az Isonzo poklában, ott van a Piave mellett, ott van Pikárdiának gránátvágta tölcseréi között, ott van mindenütt, ahol a magyart védelmezni kell s a honnét a magyar vitézség híre kél világgá. S míg „lovának körme csattog“, míg „jobb kezében, mint a viillám forgolódik csatabárdja“, új csoda gyűl a régi példázatok mellé s a régi magyar erények hamvadó parázsa új lángot vet a szívekben a nagy szentnek uija érintésén.

Szt. László, dicső királyunk! Te védelmezél bennünket s erős a hitünk, hogy diadalt fogunk aratni. De aztán tégy még egy csodát, mielőtt nyugovóra térnél. Tégy még egy világra szóló csodát. Ha ellenségeink ellenében oltalmat adtál, védelmezzél meg bennünket önmagunk ellen is! Állítsd vissza közénk a tisztesség uralmát. Adj nekünk a nagy időkhöz méltó nagy embereket, gyujtsd fel szíveinkben a jószágnak és a tiszta ideáloknek hymnusát, adj bölcsességet és igazságot a vezetőkhöz, okos engedelmisséget azokba, akik vezetésre szorulnak s mindnyájunk szívének közönytől rideg sziklabércéből uyiss meg egy új csodaforrást, az egymás megértésének, egymás szeretetének s egy dus, boldog, magyar jövődönnek bőséges vizü, életetadó csodaforrását!

Most következett a hangversenynek művészi fénypontja, dr. Krüger Aladárné uraszony nagyszabású énekszám, kinek szubtilis és előkelő művészetében nem egyszer gyönyörködött már a Kath. Kör közönsége. A művésznő terjedelmes szopránja, mellyel már oly sok gyönyörűséget szerzett másoknak, ma is teljes fényben, frissen és üdén csengett. Trillái, futamai a legmagasabb régiókban is végtelen kellemesek. Iskolázottsága talán még fejlettebb, mert Gilda áriája a „Rigoletto“ ból olyan feladatot ró az elő-

Megnyilt az új molykár ellen védő és nyaraltató intézet!

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmét felhívni a szörmeáruházammal kapcsolatos, teljesen e célra ujonnan, modernül berendezett és most megnyitott molykár elleni megóvó biztosító intézetemre és nyaraltató vállalatomra.

Elfogadok nyári gondozásra bármely értékes szörme-árut, ruhát, függönyt és szőnyeget felelősség és jótállás mellett. Saját javító műhely.

Molykár ellen megóvándó szörme és ruhadarabok a Rimanóczy-utca 2. sz. alatti Kolosváry-palotában levő szörme-üzletemben vétetnek át. **Leichner József** szücsmester. **Telefon 16-56.**

adóra, melyre csak kivételes tehetségű művésznek vállalkozhatik. És dr. Krüger Aladárné urasszony a nehéz koloratúrás áriát bensőségesen és végtelen könnyedén énekelte, úgy hogy a nagyszámu közönség elragadtatva adott kifejezést tetszésének.

Rendkívül nagy tetszést aratott Várady Aladár „Vallomásom” c. műdala is, melyre büszke lehet szerzője. A gyönyörű dalt most már másodszer viszi diadalra dr. Krüger Aladárné, először Gyulán és most Váradon.

Az énekszámokat Resch Mihály székesegyházi karnagy kísérte zongorán, kinek művészi, diszkrét kísérlete szintén hozzájárult a művésznek osztatlan sikeréhez.

Nagy gyönyörűséggel hallgatták ezután néhai Belezny Antalunk két leányának művészi produkcióját. Belezny Boróka urleány, az Orsz. Zeneakadémia III. éves növendéke nővérenek, Belezny Annus polg. isk. tanárnő művészi zongorakíséréte mellett előadta Wieniawszki rendkívül nehéz, de mindig üdén ható d-moll hegedűversenyét, melyben egyre fejlődő művészi képességeit ragyogtatta. Mióta nem hallottuk, óriásit fejlődött, mely nagy eredmény elsősorban zenés mestere és tanára, Kemény Rezső zeneakadémia tanár és hegedűművész érdeme, kinek páratlan művészete és kitűnő pedagógiai érzéke széles ez országban ismeretes. Kiváló és nagyjövőjű tanítványa különösen az első tétellel excellált, melynek szédületes nehézségeit, futamait, arpeggióját, dupla és oktáv fogásait játszva győzte le. A közönség a két művészleányt zajos tapsokkal honorálta.

Most következett egy kedves száma a hangversenynek. Károly király pompásan feldiszitett szobra mellett a megerősített székesegyházi énekhar elnekelte dr. Szemethy Géza bárándi plébános három gyönyörű Királyhymnusát. Legnagyobb hatást keltett a harmadik, melynek bensőségteljes szépségei a szerző vezényletében teljesen érvényesültek. A közönség a szerzőt zajos ovációban részesítette és ismételt hallani kívánta a harmadik hymnuszt.

Az énekharban a következő hölgyek és urak vettek részt:

Szoprán: Mártonffy Zoltánné, Györffy Józsefné, özv. Requinyi Edéné, dr. Krüger Aladárné, Nagy Irénke és Kajaba Mariska.

Alt: Resch Mihályné, dr. Dajka Endrené, Schlissz Józsefné, Bagossy Olga.

Tenor: Szabó Imre, Lehóczky József, Resch Mihály, Barabás Ernő.

Basszus: Besser Hugó és Gödör László (Mezötelegd), Neworáll István, Scharf Károly, Vidor József, Blczó János.

Ugy a Királyhymnusok, mint az utolsó szám, az „Osszián” műdal előadásával, melynek tenorszóloját Lehóczky József énekelte művészi átértéssel, a kiváló énekhar osztatlan, nagy és megérdemelt sikert aratott, melyből kijutott a dirigáló karnagynak, Resch Mihálynak is, aki a különböző ünnepélyeket, hangversenyeket, közmívelődési estéket sok fáradtsággal és hozzáértéssel rendezte.

Felülfizetések.

Felülfizettek a következők: gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök 50, dr. Molnár Imre 25, dr. Hoványi Gyula 30, dr. Karácsonyi János, dr. Vucskics Gyula, Brém Lőrinc, Szirmay L. Árpád, Malatinszky Lajos, Harmathy Károly, Bozóky Gyula, dr. Imrik Gusztáv, Bencsik Sándor 20—20, Barabás Béla 14, Németh István, Geleta Géza, Gyepes

Imre, Mellau István, Gálfi Sándor, Bánáss László, Imrik László, Szilágyi Dózsa, Sürger Bertalan, Antony Károly, Székely Sándor, Larácsonyi Ferenc, dr. Lestyán Endre, Adorján Ágost, dr. Bozóky Alajos, dr. Kovács La-

jos, Wolner Henrik, Mikes N., Kovács N. 10—10, Oláry Gyula, Sereghy Béla, Hermann Lajosné, Molnár Béláné 6—6 koronát és még számosan adakoztak kisebb összegeket.

A Kemmel-hegyi zsákmány.

Berlin, április 29. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

A flandriai csatatéren dél óta feléledő tüzéségi harc. A zsákmány a Kemmel-hegy elfoglalása óta hétezeregyszáz fogolyra, köztük 181 tiszt és 58 ágyura és 238 géppuskára emelkedett.

A labassei csatorna és a Scarpe között, valamint a Sommetól északra az angolok élénk felderítő tevékenységet fejtettek ki. A franciáknak Hangard-erdő és helység ellen intézett erős részlettámadásait véresen visszavertük.

Az arcvonal többi részének számos helyén előtéri harcok folytak.

A Maas keleti partján egy, a francia árkokból való előtörésünk foglyokat eredményezett.

A többi harctéren nincs ujság.

Ludendorff, első löszállás-mester.

Tüzéségi harc az olasz fronton.

Budapest, április 29. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

A véneziai hegyekben helyenként tüzéségi harc.

A vezérkar főnöke.

Néhány nap múlva megalakul az új Wekerle-kormány.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Wekerle Sándor kedden utazik Bécsbe, ahol átveszi megbízatását, amelynek alapján azonnal megkezdí tárgyalását. Bécsi politikai körökben azt hiszik, hogy Wekerle tárgyalásainak néhány nap múlva meg lesz az eredménye. Hogy az új kormányban kik lesznek a tagjai, bizonyosan egyelőre még nem lehet tudni. Érdeklődéssel várják, hogy a meginduló tárgyalások folyamán a munkapárt engedni fog-e a választójog terén elfoglalt merev álláspontjából.

Angol jelentés az ostendei és zeebrüggei támadásról.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: A Zeebrügge és Ostende elleni támadásunk alkalmával veszteségünk a következő: Halottakban 16 tiszt, 147 közember, sebesülésébe belehalt 3 tiszt és 35 közember. A sebesültek száma 29 tiszt és 363 közember. Az eltűntek száma összesen 19.

Bratianu 11 milliót sikkasztott.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Jassyból jelenti, hogy a román hadügyminiszter vizsgálatot indított a volt miniszterelnök, Bratianu ellen 11 millió lei sikkasztása ügyében, amelyet az ismert orosz raktárak vásárlásával kapcsolatban követett el.

Az ántánt előkészít Ypern elestére.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Daily Mail jelenti Londonból: Az yperni fronton a helyzet nagyon komoly, a visszavonulás nem ért véget és még néhány napig eltarthat. A város elvesztésére el kell készülnünk.

Genf-ből jelentik: Az Echo de Paris szerint Yperntől nyugatra már új állások készültek. A Temps rámutat Ypern közeli elestének a lehetőségére.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből táviratozzák: A Wolff-ügynökség jelenti 29-én este: A Kemmel-hegytől északra heves közelharcok fejlődtek ki.

Széninség Angliában.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból táviratozzák: A Daily News jelenti: Angliában a széninség már oly mérveket öltött, hogy e téren is be kell vezetni a jegyrendszert.

Égő vonat Nagyvárad és Fugyivásárhely között

Az 567. számú vonat katasztrófája.

Lapzártakor borzalmas vasuti szerencsétlenség hírére vesszük, amelynek részleteit, áldozatait, valamint a szerencsétlenség okát éppen az idő rövidsége miatt nem sikerült megállapítani.

A szerencsétlenség Fugyivásárhely közelében történt a ma reggelre virradó éjjel tizenegy óra tájban. A Mezőtelegről Nagyvárad felé haladó 567 számú gyorstehervonat két benzinnel telt tartálya eddig még ismeretlen okból felrokkant s az egész, teljes me-

netsebességgel haladó vonat pillanat pillanat alatt lángba borult.

A gyorstehervonat katasztrófájáról Nagyváradra kevéssel éjjel előtt érkezett meg az első hír, amelynek vétele után a máv. műszaki személyzete külön vonattal azonnal a szerencsétlenség helyére utazott.

A szerencsétlenség következtében az 501. számú gyorsvonat érkezését melynek rendes érkezése különben éjjel után egy óra lett volna, csak a ma délelőtti órákban várják.

A márciusi német győzelmek hatása Amerikában.

A Times és Morning Post március 29-iki száma foglalkozik a többi között a német offenziva hatásával az Egyesült Államok közvéleményére. Beading gróf az amerikai angol nagykövet egy, tiszteletére adott ebéden felolvasta Lloyd George üzenetét az amerikai kormányhoz. Az angol miniszter sürgeti Amerika nagobbmértvű és rögtöni segítségét: „In war time is vital. A háboruban az idő életkérdés. Lehetetlen tulozni az amerikai erősítéseknek fontosságát, még pedig a lehető legrövidebb idő alatt.” Lloyd George üzenetében azt is kiemeli, hogy a németek roppant tulerővel (innense superiority) támadtak az angolokra, de azért az angol csapatok módszeresen (methodically) vonultak vissza. (Azért hagytak ott annyi municiót, ágyut, kocsit és élelmet!) Lord Reading aztán az ebéd alatt kiemelte, hogy a nyugati hatalmak a szabadságért és demokráciáért küzdenek. Az amerikai referáda szerint különösen beszédének azon részével ért el nagy hatást és tapsokat „ahol az angol csapatoknak a német hordákkal szemben kifejtett hősiességét ecsetelte.”

Igy olvashatni ezt a Times március 29-iki számában. Nem kevésbé jellemző a Morning Post ugyanaznapi számában a washingtoni levelező referádája. „Hivatalos és diplomáciai körökben föltétlen bizalommal nyilatkoznak a német vállalkozás kimeneteléről. Wilson elnöktől kezdve mindenki lélegzetvisszafojtó érdeklődéssel kíséri a küzdelmet, de egytuttal rendíthetetlen hittel is. A német hatalom és rettenetességnek meg van a hatása az amerikai nép lelkére.

Már nem tesznek különbséget a német kormány és német nép között. A washingtoni Post elöadva az iszonyu német veszteségeket, így ír: A német nemzet egy egész századon át érezni fogja e veszteségeket. Az örült császár szó szoros értelmében amputálja Németországot. Nos, csak hadd pusztuljanak (let thesor die.) A német tudomány, vallás és kultura a gonosznak tiszteletében kulminált. A német nép szántsándékkal fordult a jótól a rossz felé. Felmagasztalták a

hamisságot. A brutális erő istenét helyezték Izrael Ura Istene és a Megváltó helyére. Tapostak a szörnyetegnek, kinek romlott, beteg teste és lelke legjobban bizonyítja, hogy igazánda Hohenzollern. Támogatták őt minden törekvésében, hogy vérbe borítsa a világot. Részt vettek zsákmányában és dühödten rabolták szomszédjaikat. Teljesen nekiadták magukat a tervnek, hogy karddal hódítsák meg a világot. A gonoszság erőt adott nekik s most ittas bizakodással támadnak neki a civilizáció hívének, abban a reménységben, hogy az egész világot Németország rabszolgájává tehetik.”

Az amerikai sajtó németgyűlöletben, hazudozásban, durvaságban, amint a szemelvényből látható, semmit sem enged az angolnak. És a Times, a világlap, nem röstelli elégtétellel közölni ezt az utálatos förmedvényt!

Térjük most vissza a Morning Posthoz. Idézi az amerikai lapokat. A New-York Szen így ír; Aki látta a britt hadosztályok küzdelmét a hunok ellen, az nem kételkedhetik az angol hadsereg kiválóságában.

A New York Times szerint Hindenburg a Somme pusztaságra akarta visszaszorítani Haiget s ott tenni tönkre seregét, de se le nem győzte, se tönkre nem tette. „Az angolok bár visszavonulnak, nincsenek legyőzve s a mi hitünk erős, hogy győzhetetlenek. A világ jövője nyugszik rajtuk.” Meg lévén győződve róla, hogy Németország elvesztette a csatát (!) az amerikai lapok immár az árat emlegetik, amelyet fizetni fog. Habár élénken sajnálják azokat az ezreket, akik a nyugati hatalmak seregéből elhullottak, nagy vigasztalás rejlik abban a tudatban, hogy a német veszteségek sokkal nagyobbak, s ha a német nép megtudja, hogy milyen rettenetes emberáldozat ment végbe hasztalanul, céltalanul, erköcsi ereje meg fog roppanni. A csata másrészt mérhetetlenül erősítette az amerikai elhatározottságot. „Csak hadd pusztuljanak a németek, írja a Washington Post elöadva, hogy hányszor tizezer német sebesült hevert a harctéren orvosi segítség nélkül. Maguk hozták magukra végzetüket, most csak bünhödnek érte.” A New York World óriási erköcsi kárpótlást lát támadni a britt és francia veszteségeikért. Minden képmutatásnak vége szakadt, a német mili-

tárizmus egész utálatosságában nyilvánult meg a világ előtt. Nyilvánvalóbb, mint valaha, hogy a német autokrácia csak nagyobb erőnek enged, hogy addig nem lesz béke, míg a poroszságot (Prussianism) meg nem török fegyver hatalmával. Semmit sem ér az alkudozás vagy megegyezés; a német néptől nem lehet várni semmit, amíg katonai fölényét el nem pusztítják, amelyre a poroszság támaszkodik. A legutóbbi jelentés szerint a német veszteségek 400,000-re rugnak.”

Azt hiszem, ezekhez a lapnyilatkozatokhoz fölösleges minden kommentár.

Némethy Gyula dr.

Fél a tanács a galiciai „vendégektől.”

A lakáshivatal a miniszterhez.

Holnap lesz május első, a költözködések ideje. Mintegy 150 család aggodalommal várja a szép májust, mert nem lesz lakása, ha ugyan valami csoda nem történik, vagy a miniszter nem lép közbe. Most a városi tanácstól nem sokat, sőt éppen semmit nem lehet várni a tekintetben, hogy ő csináljon rendet és a galiciai „vendégek” eltávolítása révén juttassa lakáshoz a lakásnélkül maradó nagyváradí lakosokat.

Amit a tanács határozott, az csak hazása halasztása a kérdésnek s valóságos komédia. Ugyanis a helyett, hogy szigoruan és gyorsan intézkedett volna, hogy a miniszteri rendeletnek megfelelőleg mielőbb utilaput kötött volna a már régen ide menekült galiciai és bukovinaiak talpa alá, akiket senki nem akadályoz már a hazamene- telben, e helyett megkerülte a kérdést s utasította a polgármesteri irodát, hogy kimutatást készítsen az itt lakó külföldi állampolgárokról.

A polgármesteri iroda el is készítette ezt s kik vannak ebben a nyilvántartásban? Egyetlen olyan galiciai és bukovinai sincs, akik a háboru alatt ide özönlöttek s azóta itt annyira kitünőnek találták a levegőt, hogy nem akarnak távozni. A polgármesteri hivatal nyilvántartásában mind olyanok szerepelnek, akik, egy pár kivételével, évek, sőt évtizedek óta békés lakói Nagyváradnak, közismert jönevű kereskedők vagy ipart üznek s a legtöbbje már régi háztulajdonos, de egy sem galiciai vagy bukovinai menekült. Ezeket a háboru folytán idemenekülteket, akik itt élösködnek, nem közölte a bejelentőhivatal a polgármesteri hivattal.

És itt van a komédia. Mi szükség van tehát a polgármester nyilvántartásából készült kimutatásra? A lakáshivatal nem ezeknek a régen itt lakó s megtelepedett egyének és családok kiutalását követelte.

Ez a tanácsi határozat tehát csak arra szolgált, hogy elhuzódják a dolog, míg elérkezik a május s a mindenféle hájjal megkent galiciai és bukovinai vendégek tovább is itt maradjanak s boldogítsák Nagyvárad lakosságát. Kinek, vagy kiknek akar a város tanácsa szolgálatot tenni az idegen, még a helyi zsidóság előtt sem kedves kaftános és parókás nebánts virágok dédelgetésével

A lakáshivatal vasárnap tartott ülésén foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy tekin-

tettel a május elsőre, mit kellene tenni az előálló bajok elhárítására. Mint értesülünk, távirattal keresték meg a minisztert, hogy engedélyezze, miként május elsejétől mindenki megmaradhasson eddigi lakásában, tekintet nélkül arra, hogy felmondása elfogadtatott és így senki ne legyen kénytelen jelenlegi lakását elhagyni.

Teljes vasárnapi munkaszünet a kereskedésekben.

Minden kereskedő figyeimébe.

Helyes és következményeiben áldásos határozatot hozott vasárnap Nagyváradi kereskedői testülete, s remélhető, hogy a kísérleti idő leteltével is állandósul a vasárnapi teljes munkaszünet.

A Kereskedelmi Csarnokban *Flegmann* Ármin elnöklésével értekezletre jöttek össze Nagyváradi összes kereskedői, akik előtt az elnök kifejtette, hogy állást kell foglalni a teljes vasárnapi munkaszünet kérdésében, amely már megérett a kivitelre. Ajánlja, hogy a vasárnapi munkaszünetet májustól szeptemberig léptessék életbe.

Manhard Jenő az indítvány mellett szólalt fel s csoportosította az érveket.

Leitner Mór azok nevében szólalt fel, akik szombaton zárnak. Mikor látta, hogy ez már idejét múlta s nem respektálják indokait, belenyugodott a tervbe.

Breuer Oszkár dr titkár reméli, hogy a kereskedelem összes szakmái egyöntetűen járnak el s nem akad a kereskedők között senki, aki kötelességének ne tartaná az alkalmazottak jogos érdekeinek kielégítését. Ezt a beszédet nagy tetszés kísérte.

A határozatot egyhangulag elfogadták. A Kereskedelmi Csarnok tehát a Tiszántúli útján felhívja azokat a kereskedőket is, akik az értekezleten nem voltak jelen, hogy vasárnap zárják be az üzleteket és csatlakozzanak a határozathoz. A közönséget pedig felkéri, hogy szükségleteit hétköznapi szeresse be.

A vasárnapi munkaszünet május, június, július, augusztus hónapokra lép életbe kísérletképpen. Azt hisszük, azután is érvényben marad, s ha valamelyik kereskedő megszegi ezt az egyhangulag hozott határozatot, az alkalmazottak majd segítenek lehuzni a rolót.

Nehéz a magyar nyelv.

Törvényszéki tudósításainkból elképedéssel értesült a közönség, hogy Békéscsaba biharmegyei magyar községből való *Magyar* Demeterné és *Szilágyi* Jánosné nem akarnak beszélni a törvényszék előtt magyarul, mert állítólag nem tudnak s egy biharmegyei faiparvállalat igazgatója 22 év óta él köztünk s nem tanult meg magyarul. Közöltük ezen értesülésünket *Keszthelyi* Zoltán vármegyei főjegyzővel s megkérdeztük, hogy a megyei közigazgatást nem terheli-e e tekintetben mulasztás s megtették-e mindent a főszoigabírák és jegyzők arra, hogy a magyar nyelv tanulását sietessék? A főjegyző az ő egyenes nyíltságával így felelt:

— Ez-mindig a tisztviselőtől függött, egyik jobban dolgozott e cél elérésére, a másik kevésbé. Mindenesetre ahol állami

iskola volt, a magyarosodás folyamatát ez gyorsította. A közigazgatás ezentúl fokozottabban lát hozzá e kérdés megoldásához.

Ezzel kapcsolatban elmondunk egy esetet. Két katona állít be egyik katonai parancsnoksághoz.

— Mi baj? — kérdezik az egyikőtől.

Ez motyog össze-vissza, elkezd vadkácsa hangon beszélni, nem lehet abból megérteni egy szót sem.

— Magyarul.

Nem tud, integet, nem tud. Helyette a másik lép elő.

— Kérek, ez fogolyőr lenni, etvenes, — neki már szabad haza menni, én elhoytam.

— Hát te mi vagy?

— Muszi vagyom. Ukrajn.

Elmagyarázza aztán értelmesen, hogy az 1867-es évfolyamokat hazabocsátják s ezekhez tartozik a szerb anyanyelvű fogolyőr, akit a muszka felkalauzolt.

— Hol tanultál meg magyarul?

— Magyarország! felelte oly természetes arccal a fogoly, mintha ezen csodálkozni se volna szabad. — Magyar kenyir. Két év óta.

— Akkor nesze, itt egy szivar, szivd el egészségben.

A vén rác, aki 1867 óta elfelejtett megtanulni magyarul magyar kenyéren, bizonyára azt a következtetést vonta le belőle, hogy rossz sorsa van ebben az országban a nemzetiségeknek, kutya sorsa.

Az indemnitás a főrendiházban.

Főrendek a megegyezés mellett.

Budapest, ápr. 29. (Saját tudósítónktól.) A főrendiház délután 4 órakor rendkívül nagy érdeklődés mellett tartotta meg ülését, amelyen a főrendek ugyszólván teljes számban megjelentek. Jelen volt gróf *Széchenyi* Miklós váradi püspök is.

Az ülést *Hadik-Barkóczy* Endre nyitotta meg, elnöki előterjesztések s különböző bizottsági jelentések miatt a napirenden levő indemnitásra csak háromnegyed 5 órakor tértek át.

Az első szónok gróf *Majláth* József volt, aki hosszasan foglalkozott a választójog kérdésével, majd határozati javaslatot adott be, mely szerint a főrendiház mondja ki, hogy bár a választójog széles és demokratikus kiterjesztését kívánja ugyan, de úgy, hogy az ezer éves Magyarország fenhállását biztosító magyarság szupremációjára megóvas-sék. Hazafias kötelességének tartja a kormányt figyelmeztetni, hogy minden erejével igyekezzék a választójog ügyében megegyezésre jutni. Most, amikor a nemzet a világbékéhez közelebb jutott, az országot ilyen nehéz és fontos időkben a választás izgalmainak kitenni nem lehet. Kéri határozati javaslata elfogadását.

Chorin Ferenc ugyanolyan értelmű határozati javaslatot nyújt be, mint gróf *Majláth*, de sokkal több engedményt tesz, amennyiben olyan választójogot akar, amelynek keretében a magyar állam egysége megóvható legyen.

Gróf *Apponyi* Henrik a radikális választójogot támadja, amely még sehol a vi-

lágban be nem vált és a népnek csak ártott.

Gróf *Károlyi* Gyula szerint a háboruban való választás csak az ántánt üzelmeit szolgálhatja.

Ezután *Wekerle* Sándor mondott nagyobb beszédet, ismételte, hogy az ellentéteket a magyar nemzet érdekében ki kell egyenlíteni és minden érvényesülést, érdeket félre kell tenni.

A főrendiház ezután 115 szóval 5 ellenében magáévá tette a gróf *Majláth* által benyújtott határozati javaslatot, majd vita nélkül általánoságban és részleteiben elfogadta az indemnitást.

Ezzel az ülés véget ért.

HIREK

Májusi ájtatosság.

A szép május hónapot az egyház Mária tiszteletének szenteli.

A tavasz első virágait Mária oltárára helyezzük mélységes hódolatunk jeléül. Az összes templomokban ma este kezdődnek a májusi ájtatosságok.

A váradolási plebánia templomban minden este fél 7 kor kezdődnek az ájtatosságok. A ma esti első ájtatosság alatt *Imrik* S. Zoltán tb. kanonok, plebános mondja a szentbeszédet. Váradolásziban a következő napokon lesznek egyházi beszédek:

Április 30-án este fél 7-kor *Imrik* Sándor Z.

Május 1-én este fél 7-kor *Pezderka* Sándor.

Május 3-án este fél 7-kor dr *Kovács* Lajos.

Május 5-én este fél 7-kor *Brém* Lőrinc.

Május 8-án este fél 7-kor *Domanek* Pál.

Május 10-én este fél 7-kor *Szilágyi* Dózsa.

Május 12-én este fél 7-kor dr *Némethy* Gyula.

Május 15-én este fél 7-kor *Papp* Endre.

Május 17-én este fél 7-kor dr *Géczy* József.

Május 19-én este fél 7-kor dr *Szabó* Vendel.

Május 22-én este fél 7-kor báró *Apor* Vilmos dr.

Május 24-én este fél 7-kor *Papp* Béla.

Május 26-án este fél 7-kor dr *Mazurek* Gyula.

Május 29-én este fél 7-kor *Schriffert* Béla.

Május 31-én este fél 7-kor *Imrik* Sándor Z.

A váradujvárosi Szent László plebánia-templomban minden vasárnap s minden csütörtökön szentbeszéd, ájtatosság minden nap lesz este 7 órakor. A ma esti ájtatosság alatt a szentbeszédet dr *Lestyán* Endre szentszéki ülnök, plebános mondja.

A váradvelencei plebánia templomban minden este 6 órakor tartják a májusi ájtatosságot. Ma este a szentbeszédet *Halász* Gyula szentszéki ülnök, plebános tartja.

* Fráter alispán Budapesten. Fráter Barnabás alispán és *Elek* Móric a vármegyei közéletmezési ügyosztály vezetője tegnap délelőtt Budapestre utaztak. Az utazás célja a vármegye közéletmezését érintő fontos közéletmezési ügyekkel van összefüggésben.

* **A megyei közigazgatási bizottság ülése.** Biharvármegye törvényhatóságának közigazgatási bizottsága holnap délelőtt tartja a havi rendes ülését *Malatinszky Lajos* főispán elnöklése alatt.

* **Magyar nemesség.** Félhivatalosan jelentik, hogy a király az ellenség előtt hősi halált halt *Mayer Béla* huszárezredes *László* nevű kiskoru fiának, valamint törvényes utódainak „kőszegi” előnévvel magyar nemességet adományozott. Az elesett hős huszárezredes testvérbátyja volt *Mayer Antal* kanonok, *Szent József-intézeti* alkormányzó.

* **Báró Gerliczy Félix kitüntetése.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király báró *Gerliczy Félix*, főrendiházi tag, Magyar Vörös-Kereszt Egyleti főmegbízott-helyettesnek a *Ferenc József-rend* tiszti keresztjét adományozta.

* **Ember Géza távozik?** Tegnap kompromisszumos hírek terjedtek el Nagyváradon, amelyek szerint *Tisza* támogatja *Wekerle*t, akinek kabinetéből hiányozni fognak *Vázsonyi* és a demokraták. Beavatott körökben úgy mondják, hogy az új *Wekerle* kormány alatt 13 főispán hagyta ott helyét, köztük állítólag a nagyváradai demokrata főispán, *Ember Géza* is. Távozása után — hír szerint — a két főispánságot újra egyesítik *Malatinszky Lajos* megyei főispán látná el a város ügyeit is. A két főispáni hivatal e hírek szerint megmarad.

* **Dr Gálbory László.** *Gálbory László*t, a 2. honvéd tábori ágyus ezred tartalékos hadnagyát *Kolozsvárott* az államtudományok doktorává avatták.

* **Huszonöt évig a város szolgálatában.** *Sándor M. Lajos* ezelőtt huszonöt évvel állott a város szolgálatába mint rendőr s itt szorgalmával és megbízhatóságával tünt ki. Mint szakaszvezető 11 év után kapus lett s 14 éve viseli ezt a nehéz és felelősségteljes tisztelet. *Sal Ferenc*, *Bulyovszky József*, és *Rimler Károly* alatt szolgált becsülettel egy negyedszázadig s most, hogy elérkezett e nevezetes évfordulóhoz, a tanács meg akarja jutalmazni az erre érdemes városházi kapust. Jól teszi.

* **Nem rándulhattak ki a fürdőke.** Vasárnap délután a belényesi vonattal a fürdőke kirándulókat az a hír fogadta *Várad*velencén, hogy a kivezető vágány el van torlaszolva s a kirándulók visszamehetnek Nagyváradra, vagy ha jobban tetszik, neki-vághatnak gyalog az utnak a streck mellett. Az történt ugyanis, hogy délben fél 1 órakor az 588—2-ös számú tehervonat mozdonya s az utána következő 4 kocsi kisiklott s a vasuti vágányt elzárta. Szerencsétlenség azonban nem történt, csak a forgalom állott késő estig. A kolozsvári, belényesi és a budapesti vonatok nem érkezhettek be s nem indulhattak el. A közönség jórésze kedélyesen fogta fel a balesetet s gyalog indult ki a mezőkre. A forgalom a késő esti órákban megindult.

* **Nem hernyóztatnak a hegyen.** A nagyváradai hegyi választmány vasárnapi üléséből felhívja a hegyközségi birtokosság tagjait, hogy gyümölcsfáikat okvetlen hernyóztassák le, mert a hegybíró arra utasította, hogy a hegyközségi rendtartás alapján azt szigorúan ellenőrizze, s a mulasztók ellen az eljárást haladéktalanul indítsa meg.

* **A Kath. Sajtóhölgybizottság** tegnapi ülésén örömmel vette tudomásul, hogy a központi Sajtóvállalat részvényeinek jegyzése meghosszabbított. A Hölgybizottság tovább is folytatja a gyűjtést s a jegyzéseket a Népszövetségi Hitelszövetkezet utján bonyolítja le. A Sajtóhölgybizottság ebből a célból ezentul minden hétfőn délután 3—5-ig inspekción tart a Népszövetségi Otthonban; ugyanakkor készséggel elfogadnak és közvetítenek előfizetést minden keresztény lapra, felvilágosítást nyújtanak a jó sajtót és jó szellemű irodalmat illető minden kérdésben.

* **Hadiérettségi.** A háboru terméke a hadiérettségi is. A katonagyerekek, akiket hirtelen elvitték katonának, szabadságot kaptak, s ez alatt az idő alatt a tanárok külön tanfolyamon komprimálták beléjük az ismereteket. A gimnáziumban 16-an vizsgáltak, s megbuktak 3-an, kettő megbukott a matematikából, egy a fizikából. Ezek egy év múlva vizsgázhatnak.

* **Meghalt Ferenc Ferdinánd gyilkosa.** Prágából jelentik, hogy a tieresienstadti fegyházban *Ferenc Ferdinánd gyilkosa* *Princip* ma tuberkolózisban meghalt.

* **Rézgálic kiosztása.** *Székely Sándor* hegyközségi elnök értesíti a szőlőbirtokosokat, hogy a megérkezett rézgálicból mindenki kataszteri holdankint 4 kg-ot kap, a kormány által megállapított 6 kor. 30 filléres egységre. A kiosztás május hó 6, 7 és 8-ik napjain (hétfőn, kedden és szerdán) d. e. 8—12-ig és d. u. 3—6-ig a Biharvármegyei Gazdasági Egyesület a *Bunyitay* ligeten levő székházában fog eszközölni és pedig 6-ikán (hétfőn) az 5 vagy több holdasok, 7-ikén és 8-ikán a többiek részére. Felhívja ez alkalommal a választmány utasítása folytán a gazdaközönséget hátralékos hegyiadó-juknak a kiosztás napjáig való kifizetésére, miután a választmány megfontolás tárgyává fogja tenni, hogy a hátralékosok részére a rézgálicot kiszolgáltassák e. Tudatja, hogy a hegyi adót a rézgálic kiosztás alkalmával is ki lehet fizetni az ott jelenlévő hegybíró kezéhez.

A hegyi adók befizetését a múlt évi magas bor árakra, valamint arra való tekintettel is elvárja a választmány, mert a hátralékok miatt a kerülőket sem tudja a hegyközség fizetni. A választmány rézkénport akar a birtokosok részére beszerezni, mint-hogy annak használata igen ajánlatos. Ára tömeges rendelésnél 16 kor. 50 fillér. A szükséglet a hegybírósnál május 3-áig bejelentendő.

* **Jelentkezzenek a lakásnélküliek.** Nagyvárad város tanácsának a f. évi április hó 26-án kelt határozata értelmében felhívom a lakáshivatalnál lakásügyben jelentkezőket, hogy a lakáshivatalnál (Városháza II. em. 18. ajtó szám alatt) 48 óra alatt jelentsék be azon okot, mely miatt kényszerítve lesznek jelenlegi lakásaikat a f. évi május 1-én elhagyni, mert akik a bejelentést elmulasztják, azok részére a lakáshivatalnak nem lesz módjában sem lakásokat rekvirálni, sem pedig részükre a költözéshez fuvart ki-rendelni. Nagyvárad, 1918. április 26. *Dr Dajka* Endre rendőrkapitány, lakáshivatali elnök.

* **Halálozás.** *Dobó Alajos* üvegest és családját mély gyász érte. Nyolc és fél éves kis fiacskájuk: *Alajos*, hosszas betegség után tegnap délben elhunyt. Az oly korán kiszenvedett kis fiucska az újvárosi r. kath. elemi fiúiskola egyik jó tanulója volt. Teme-tése holnap, szerdán, május 1-én délután 4 órakor lesz az *Alapi utca* 6. számú háztól.

* **A kéményseprési díjak felemelése.** A nagyváradai kéményseprő mesterek arra kérték Nagyvárad városát, hogy engedje meg a már régen megállapított kéményseprési díjaknak 25 százalékkal való felemelését. Nagyvárad város törvényhatósága azonban a kérelmet nem teljesítette. A kéményseprők az elutasító határozatot megtelebtezték. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát feloldotta s utasította a törvényhatóságot, hogy a szakvélemények figyelembe vételével, a kéményseprők kérelmét vegye ujaqb tárgyalás alá.

* **Nagyvárad Hatósági Munkaközvetítő** Reáliskola-u. 4. Iparostanonciskola helyisége. Telefon 13-03. *Foglalkozást kap:*

Asztalos segéd 5, autogén hegesztő 1, bádogossegéd 3, betonmunkás 10, cipész 3, fodrász 6, gyárimunkás, napszámos 30, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 13, kádár 1, kovács 10, kocsis 1, kőműves 1, lakatos 3, mázó 4, molnár 2, pék 1, szabó (férfi és női) 12, szobafestő 1, szolgaszemélyzet (hetes kocsis, kihordó 15, iparostanuló (fiú és lány) 49, keresk. tanuló 1.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimpfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 9, gépirő 9, géplakatos 1, hentes 1, házmester 3, kádár 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 12, kovács 2, kocsis 1, pénzeszedő 1, munkavezető (alépitményhez, ács) 2, szabó 2, szolgaszemélyzet (hentes, kocsis, kihordó) 9, iparostanuló (fiú és lány) 12.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtt történik.

* **A Nagyváradai Hitelbank** r. t. tisztelettel értesíti t. üzletfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6 százalékos és 5 és fél százalékos kölvényeit a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiadja.

VARRÓLÁNYOK és TANULÓLÁNYOK

jó fizetéssel felvételnek

KESZTENBAUM JULISKA
fűzőszalonjában Rákóczi-ut

* **Tyukszemirtő** három nap alatt elmulaszt tyukszemet, borkeményded és szemölcsöket. Ara 2 kor. Kapható *Farkas István „Apolló”* drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B.

DAJKOVITS
fényképész

kedvezményes árait

(6 lap 12 kor.)

az első áldozókra tekintettel
megtartja áldozócsütörtökig.

HARISNYAFEJELÉS ! !

3 pár női harisnyából 2 párat,
2 pár férfi harisnyából 1 párat
készítik

páronként 1 K 60 fillérért.

Gondáné, Bem-utca 1

Május 1-től Hármast-utca 21.

14-15 éves leány felvétetik a Szent László nyomdában kifutónak.

* **Értesítés.** Aranyi Albert cipőkereskedő ezúton értesíti a t. közönséget, hogy cipőáruházát május 1-től a Bémer-tér 4. sz. alá, Neumann M. mellé helyezi át.

* **Tavaszi szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém.** Ára 3 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

* **Egy ór felvétetik Fekete Sas részvénytársaságnál.**

* **Ruhafesték** valódi két oroszán H védjeggyel minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendegményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B.

* **Eladó 80—100000 drb. II. osztályu téglá** kedvezményes áron a Bányasor végén levő Guttman-féle téglagyárban. Értekezhetni a Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi bankban, Rimánóczy-utca 6. szám alatt.

* **Az Egyesült Bank és Takarékpénztár r.-t.** ezúton értesíti t. ügyfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6%-os és 5 1/2%-os kötvényeit a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt kiadja.

* **Poloskairtó Noksin** biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

* **Ne dobja ki pénzét új ruhákért,** mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárúháza, városháza mellett.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy a VII. hadikölcsön 6%-os és 5 1/2%-os végleges címleteit az elismervények beszoigálatása ellenében az intézet pénztáránál a hivatalos órák alatt átvehetők.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

* **Kiadó üzlethelyiség.** A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Sas-passage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

* **Pemete- és hársfamézcukorka** elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárúháza, a városháza mellett.

* **Nőiszabóság — Divatterem.** Elegáns costumok, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzek legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő-családoknak kedvezmény. Czillér Imre árúházában.

Butorozott szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Színház.

Heti műsor:

Kedden: Három a tánc. Operette. Irták Hillf László és Gara Ákos, zenéjét szerzette Krámer Ödön. A méltóságos, vigájék 1 felvonásban. Irtá Kálmán Andor. Intervju. Pár-jelenet. Irtá Horkay Elemér.

Szerda: Kis király.
Csütörtök: Otthelló.

Péntek: Kaméliás hölgy.
Szombat délután: Baba.
Szombat este: Dróttostót.
Vasárnap délután: Uri divat.
Vasárnap este: Gyimesi vadvirág.

Három helyi ujdonság

került színre tegnap a Szigligeti színházban; egyik sem lép fel nagy igényekkel, de amit ígérnek, azt beváltják: két óráig elszórakoztatják a közönséget. Mind a három egyfelvonásos darab csak egy-egy ötlet. *Kálmán Andor* „A méltóságos” című jelenetében jó alak az inas, aki éjszakára urnak öltözik, azt képzelet, hogy az övé a kastély, a park — míg nem cseppet a méltóságos, (tulajdonképpen csak efféle képzelődők vagyunk mindnyájan földi vagyunkkal.)

Ez idáig jó, de a méltóságos kisasszony, a ki felkínálja szívét az ábrándos inasnak, képtelenség. *Polgár Mariska* és *Tóth Elek* jól játszották ezt a jelenetet. *Horkay Elemér* „Intervjuja” egy újságíró őszinte beszélgetése egy üres fejű politikussal, sok igazmondással. Az újságíró csinál valakit a politikusból de önállósága az újságíró távo-zása után — szellőztet. *Biharinak* és *Váradinak* volt sikere e jelenetben. Utolsó volt *Hill László, Gara Ákos* és *Krámer Ödön* operettje „Három a tánc” címmel.

Elég ügyes, meglehetősen jó zenéjű apróság, nem minden igazi humor nélkül. *Stoll Béla, Kálmán Mancsi, Vigh Mancsi, Tompa, Bihari Sándor, Szabó Gyula*, tehát a legjobbak kezében volt minden szerep. Mindhárom egyfelvonásos biztató ígéret a jövőre. Az első felvonásközben *Géczy Lajosnak* egy igen sikert koringóját adta elő a zenekar, nagy tetszés mellett.

—r.

A helyiszerzők három darabja: A méltóságos, Három a tánc és az Intervju ma este is betölti a színház műsorát és a közönség, amely a bemutatott teljes rokonszenvvel fogadta, a mai előadás iránt is oly élénk érdeklődést tanúsít, hogy a jegyek legnagyobb része elővételben is elkel. Felvonásközben ma este is *Géczy Lajosnak* a premier alkal-mával oly jelentős sikert aratott koringóját játsza a zenekar.

A kis király. A kis király, egyike a színházi műsor legkedvesebb operettjeinek, szerdán este kerül színre. A címszerepet *Tompa Béla* játsza, a fő női szerepet *Kovács Marcit* éneklő és igen kedves szerepe vsn a darabban *Vigh Mancsinak*. A férfiak közül *Bihari Sándor, Békefi Lejos* és *Szigethy Jenő* aratnak a Kis királyban jelentős sikert.

A kaméliás hölgy. Méltán megérdemelt érdeklődést tanúsít a közönség *Dumas* pénteken színrekerülő *Kaméliás hölgye* iránt. A címszerepet *Hevessy Mariska* játsza, *Armandot* pedig *Várad Lajos*, akinek eddig is oly szép sikere volt ebben a nem könnyű szerepben.

A gyimesi vadvirág, Kitűnőnek ígérkező népszínmű előadás zajlik le vasárnap este a Szigligeti-színházban. Színre kerül a már rég nem látott Gyimesi vadvirág, amelyben *Sz. Zsigmond Anna, Kálmán Mancsi, J. Gazdy Aranka, T. Pogány Janka, P. Pintér Margit, Tóth Elek, Bihari Ákos, Bihari Sándor, Tompa Béla, Szigeti Jenő, Stoll Béla, Szabó Gyula* és *Várad Lajos* jutnak kitűnő szerepekhez.

Othello. Csütörtökön klasszikus estje lesz a színházban. Ennek az estének a keretében *Schakespeare Othelloja* kerül színre.

Otthellót *Bihari Ákos*, a kitűnő dráma művész, *Desdemonát Hevessy Mariska* játsza.

VIGADÓ mozgó- színház	MA
	Pérez őfelsége amerikai történet 5 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 5 órakor kezdődnek	

URÁNIA mozgó- színház	MA
	Kiss Magdolna dráma 5 felvonásban.
Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 5 órakor kezdődnek	

APOLLÓ mozgó- színház	MA
	Árendás zsidó népszínmű 4 felvonásban.
Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 5 órakor kezdődnek	

Nyilttér.

Árjegyzék:

Porcellán mozaik, fűzővel	8—
Majolika gyümölcs állvány	8—
Majolika tábla fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcs készlet	8—
Vizes készlet csiszolt üveggel	8—
Boros	8—
Likör	8—
Söröskészlet színes aranyozással	8—
Boroskészlet színes	8—
Vizeskészlet színes	8—
Likörkészlet színes	8—
Befőtteskészlet kristály felv.	8—
Gyűrűs készlet kristály üveggel	8—
Majolika fali sóartó színes	5—
Majolika vízeszemes színes	5—
Kenyér kosár színes üveggel	5—
China ezüst cukortartó	5—
China ezüst gyümölcs állvány	5—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfázék	5—
Majolika dísz figura	5—
Porcellán főzőlábos	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	40—
Kávéskészlet színes aranyozással	40—
Feketes készlet színes aranyozással	80—
Ébődőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120—
Hidegfelvágottas kész. sz. aranyozással	25—
Mosdókészlet színes fin. díszítésű	80—
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25—
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő	25—
Teás pohár China ezüst foglalathoz	8—
Teás csésze szin. finom aranyozással	8—
Kávés	8—
Köpcösésze	8—
Főzőlábos barna tölthető füllel	8—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY.
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

Uj férfiszabó műhely!

Szives tudomására hozom a tisztelt uri közönségnek, hogy
URI-DIVAT SZABÓMŰHELYEMET MEGNYITOTTAM.

Elvállalom új ruhák készítését a legújabb divat szerint, ugyszintén ruhák fordítását és vasalását mérsékelt áron. Meghívásra házhöz megyek. Kérem a n. é. közönség szives támogatását

Tisztelettel

Hottya Károly

uri-divatszabó

Szent János-utca 42.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Beraktározás.

Áruk, butorok, termények stb. hosszabb vagy rövidebb időre való beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros- és szárazpincék, istállók, kocsiszínek is állanak rendelkezésre. A beraktározott árukat tűz- és betörés ellen biztosítjuk. Közelebbi felvilágosítással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa R.-T. beraktározási osztálya.

Iroda Sas-passage 22. sz. lépcső.

TELEFONSZÁM: 14-00.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsönöket

ugy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett

minden árfolyam levonás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkozálfőda épületében

Interurbán telefon: 11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója. — Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

VAS és rézágak,

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Eladó ingatlanok:

Bémer-téren „Emke” 3 emeletes palota, Rulikovszky-ut 18 sz. 1 emeletes bérház, Nyomda-u. 4. sz. Vidor-féle ház nagy parkkal.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a jó hírnévről ismert és 25 év óta fennálló könyvkötészetemet egy modernül felszerelt

DOBOZGYÁRTÁSSAL

kibővittem. Készítek rendelésre bármilyen nagy mennyiségű dobozokat cipőgyáraknak, kereskedőknek, gyógyszerészeknek, cukrászoknak és cukorgyárosoknak, női divatkalaposoknak, szabóknak. Póstadobozokat is jutányos áron a legrövidebb idő alatt. Tömeges rendelést kér kiváló tisztelettel:

FELDSTRIK KÁLMÁN

könyvkötő és dobozkészítő, Rákóczi-ut, Moskovits-palota.

Telefonszám: 6-86.

Tanulók és leányok felvétetnek.

Nincs RAFFIA de a

LEGJOBB SVÉD SZÓLÓKÖTŐ-FONAL

kilónkint 15—20 koronáért Helfy zsák és zsinégárüzletben Nagyváradon, Kossuth-u. kapható.

TÖRLESZTÉSES KÖLCSÖNÖKET

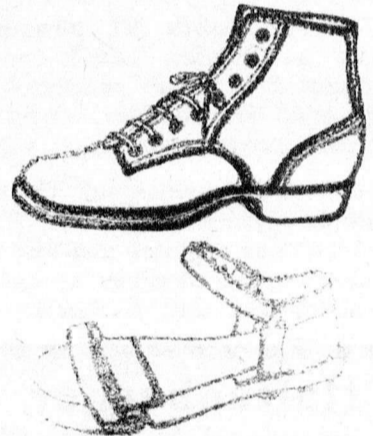
legelőnyösebb feltételek mellett nyújt földbirtokra és nagyváradai házakra az Egyesült Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyvárad.

FATALPU CIPŐK

és szandálok gyári raktára! Haas Lipót Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. Telefonszám 4-63.

Fatalpu cipő . . . K 21-40 fillértől.
Fatalpu szandál . . . K 4-50 fillértől

Gyárak, bányák, mezőgazdaságok, gyermekmenhelyek, infézetek, fogolytáborok és viszonteladók árendményben részesülnek.

Bubla és Társa

Cégtulajdonos: Bubla József Sztaroveszky-utca 1.

Minden kaphatóe fűszer és csemege kereskedésben. Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő málnaszörp, Törleipeszgő, valódi kitűnő ó-borok.

Saját termésű borok!

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhöz szállítva. Élelmicikkek. Naponta friss vaj, remek lipói túró.

TELEFONSZÁM: 11-49.

Betűszedő tanulónak fiú és **berakó** tanulónak leány

fizetéssel felvétetik

a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.